

Moscou, ciutat-aparador

Quan es va adonar que a molt pocs interessava l'estudi del nou poder que anava sorgint a Rússia, la sociòloga Olga Kriixtanòvskaia va demanar als seus superiors de l'Acadèmia de Ciències recursos per començar a investigar les noves elits econòmiques i polítiques. I així, amb precarietat però amb perseverança Olga ha arribat a publicar els primer resultats de la seves recerques i ha pogut explicar les coses que tothom intuïa i deduïa però encara no havia pogut provar documentalment: que el 75% de la classe política actual prové de l'aparell del PCUS; que el 60% dels empresaris més poderosos eren membres de la *nomenklatura* comunista; que el 40% restant són gent sorgida del no res que van poder introduir-se en les esferes de poder econòmic i, en definitiva, que la criminalitat no és un grup més localitzable emmig de totes aquestes elits i percentatges, sinó que està present en tota la vida econòmica russa: "O de debò us penseu que aquests empresaris tan elegants no són capaços de donar l'ordre d'extorquir o de matar un col·lega perquè no s'avé a les seves propostes de fusió financera o de cedir-li una exportació?"

Quan diu això, a Olga Kriixtanòvskaia se li escapa un somriure entre tímid i maliciós. Però es torna a posar seriosa i acadèmica quan explica que el seu pròxim objectiu és l'estudi de les classes mitjanes. De les preteses, presumptes i aparents classes mitjanes. Explica Olga Kriixtanòvskaia que la gent que per educació i hàbits socials hauria de ser el nucli de les classes mitjanes, els intel·lectuals, els científics, els professionals, viuen gairebé en la misèria. I en canvi molts dels anomenats nous russos, gent ostentosa i ignorant que guanya diners fent feines brutes (però tampoc són milionaris) són els qui per nivell d'ingressos serien catalogats, a occident, com a classe mitjana. Però per acabar-ho d'embolicar es dona el fet que ells no accepten ser classificats d'aquesta manera, perquè volen ser catalogats de rics.

Aquesta classe mitjana d'aparador que tant irrita Olga Kriixtanòvskaia forma part del gran aparador capitalista

en què s'ha convertit Moscou en els últims mesos. Sembla com si Ieltsin hagués pres nota d'una frase de Ielena Bonner durant les incertes hores del cop d'estat de l'agost de 1991: "Si el cop triomfa a la capital, triomfarà a tot el país; si la democràcia s'imposa a Moscou, la imposarem a tot Rússia". Així Ieltsin ha imposat a fons la reforma capitalista a Moscou amb l'esperança que des de la capital arribi a tot Rússia. O si més no, que ho sembli. De fet Ieltsin no ha inventat res perquè això ja ho va fer Stalin als anys 30: els films de propaganda llüen un

Moscou net, modern, ple de botigues i de luxes. Moscou era el gran aparador soviètic darrere del qual s'intuïen els camps de concentració, la misèria i els crims.

Ara els crims de darrere de l'aparador moscovita no són tants ni tan ideològics, però de misèria sí que n'hi ha molta. Olga Kriixtanòvskaia haurà de treballar probablement en la xifra estadística segons la qual només de 8 a 10 milions de russos tenen un nivell de vida equiparable al de les classes mitjanes i riques occidentals. I una gran part d'aquest gruix de població russa és la que configura l'elit de Moscou, al voltant de la qual gira la resta de gent que ha entrat en el gran decorat amb l'aspiració d'esdevenir-ne peça de primera fila.

Si no fos així no s'entendria que l'alcalde de Moscou, Iuri Lujkov, home de Ieltsin i cap visible de les elits poderoses, ha obtingut més del 90% dels vots el passat 16 de juny. Això en una ciutat en què, en la votació presidencial, el comunista Ziugànov ha tret gairebé un 15% dels vots. Això vol dir que molts comunistes han votat Lujkov, entre d'altres coses perquè l'alcalde ha concedit una pensió especial als jubilats empadronats a Moscou, perquè puguin viure millor, tinguin la casa més neta i vagin mes ben arreglats, encara que a la resta del país els pensionistes visquin al llindar de la misèria i els científics no cobrin la nòmina. Perquè Moscou ha de donar la impressió de gran capital mundial, com en els bons temps. I els seus habitants tornen a posar en escena aquell orgull imperial que sempre van interpretar una mica avergonyits. Perquè en el fons, en el fons, no se l'acaben de creure. ■

LLIBERT FERRI

"Fins i tot els comunistes de Moscou han votat com a alcalde Iuri Lujkov, un home de Ieltsin, que ha concedit una pensió especial als jubilats empadronats a Moscou."